

גבורת רבקה פרשת תולדות

דף מקורות לשיעור בבית הרב קוק

אור לכט' חשון תשע"ו

מאת: הרב יצחק חי זאגא

א. בראשית כה' - ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק. ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת בתואל הארמי מפקדן ארם אחות לבן הארמי לו לאשה. ויעתר יצחק.. ותהר רבקה.. ויתרצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרש את ד'. ויאמר ד' לה שני גוים בבטנך ושני לאמים ממעיך יפרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר. וימלאו ימיה ללדת והנה תומם בבטנה. רש"י - ויתרצו. על כרחך המקרא הזה אומר דורשני, שסתם מה היא רציצה זו וכתב אם כן למה זה אנכי. רבותינו דרשוהו לשון ריצה, כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתחי עבודה זרה עשו מפרכס לצאת. דבר אחר מתרצצים זה עם זה ומריבים בנחלת שני עולמות. והנה תומם. חסר, ובתמר תאומים מלא לפי ששניהם צדיקים, אבל כאן אחד צדיק ואחד רשע. מלבי"ם - וימלאו. ר"ל אעפ"י שתחלה התרצו זה בזה מ"מ אחר שמלאו ימיה ללדת היו תומים ולא התרצו עוד, וע"כ נכתב תומים חסר א', ובא להורות שהרצון וההתנגדות הזו לא ימשך רק עד שיגיע זמן הלידה הכללית, שהיא עת הגאולה המכונה בכתבי הקודש בשם לידה, כמ"ש האני אשביר ולא אוליד, שבעת הגאולה יכנע עשו תחת יעקב לעולם. חזקוני - והנה תומם חסר יו"ד שהרי כל התאומים דומים זה לזה אבל כאן האחד איש שער והאחד איש חלק. עשו נולד ערל ויעקב נולד מהול. האחד אדמוני והאחד יפה. עשו חזיר ויעקב שה. א"כ למה נולדו תאומים לפי שאין קש בלא תבואה ואין תבואה בלא קש שנאמר ובית עשו לקש. וכתב קדש ישראל לה' ראשית תבואתו. ועל יעקב לבדו נאמר והנה תאומים בבטנה.

ב. בראשית כה' - ..ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים. ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו ורבקה אהבת את יעקב. רש"י - יודע ציד: לצוד ולרמות את אביו בפיו.. תם: אינו בקי בכל אלה, כליבו כן פיו. מי שאינו חריף לרמות קרוי תם. בראשית כז' - ורבקה אמרה אל יעקב.. הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו.. ועתה בני שמע בקלי.. לך נא אל הצאן וקח לי.. שני גדיי עזים טבים ואעשה אתם מטעמים לאביך.. והבאת לאביך ואכל בעבר אשר יברכך..

ג. קובץ ו' קסג' - מוכרח שיגורש, שיושבת, שיבוטל בכל תוקף ועז, כל מה שמפריע את אור החסד הגדול מהופיע בעולם, על כל המעשים, על כל הברואים, על כל היצורים, על כל העולמים. תוקף חסד עליון זה מאיר בהדר הוא הגבורה העליונה, גבורת יצחק.. אין העולם המעשי כדאי לו, והוא מוכרח להתקשר ולהתאחד בזוהר חיים שני, קלוש ממנו, שגם הוא מלא תוקף, שגם הוא רצון איתן לו, כח ברזל אדיר וחסון לו, כח איתן עומד בפני כל מונע, לקוח בתחילתו מאותו התוקף של רצונם של רשעים אבירי לב חזקי מצח, אבל מזוקק ביסודו ומטוהר בבחירתו, רבקה בת בתואל הארמי מפקדן ארם, אחות לבן הארמי, הופעה של החסד המעשי במסגרת הגבורה המעשית, לא האידיאלית המופשטת. ומיזוג נאה זה של הגבורה האידיאלית עם הגבורה המעשית, שבתוכיותם אור החסד העליון זורח.. ראוי הוא שיתכונן על ידו בית ישראל, לכונן עולם מלא, עולם בונה ומחייב, ועולם הורס ושולל. והיה בית יעקב אש, ובית יוסף להבה, ובית עשו לקש. ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו, והיתה לד' המלוכה.

ד. בראשית כח' ה' - וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם אל לבן בן בתואל הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשו. רש"י - אם יעקב ועשו - איני יודע מה מלמדנו.

ה. אורות הקודש א' עמ' רעח' - ההתעמקות הרוחנית בענינים נשגבים, היא מושכת את האדם מהכרה ברורה בעולם הממשי.. וגורם הדבר שבאים רשעי עולם, שהמושגים הקדושים הם זרים להם, והם תופסים את הנהגת העולם בידם, והוד הקדושה נהפך לדוה.. וצריך כל חכם מישראל לעמוד בכל כוחו נגד פרצה זו, ולהשתדל ללכת בעקבותיו של הרועה נאמן, משה רבינו ע"ה, שהבהירות העליונה לא הכתה את עינו הרוחנית מלראות באספקלריא המאירה גם את העולם המעשי וכל מכשיריו.. וכל העוסק בתורה לשמה.. נותנת לו מלכות וממשלה וחקור דין.

ו. אורות התחיה לג' – גדולה היא תביעתנו הגופנית, גוף בריא אנו צריכים, התעסקנו הרבה בנפשיות, שכחנו את קדושת הגוף, זנחנו את הבריאות והגבורה הגופנית, שכחנו שיש לנו בשר קודש, לא פחות ממה שיש לנו רוח הקודש. עזבנו את החיים המעשיים, ואת התבררות החושים, ואת הקישור עם המציאות הגופנית המוחשית, מפני יראה נפולה, מפני חוסר אמונה בקדושת הארץ, 'אמונת זה סדר זרעים, שמאמין בחי העולמים זורע'. כל תשובתנו תעלה בידינו רק אם תהיה, עם כל הוד רוחניותה, גם תשובה גשמית, יוצרת דם בריא, בשר בריא, גופים חטובים ואיתנים, רוח לוחט זורח על גבי שרירים חזקים, ובגבורת הבשר המקודש תאיר הנשמה שנתחלשה זכר לתחית המתים הגופנית.

ז. אורות התחיה ט' - כשהמעשים הם טובים, כשהמדות הן זכות, חולמת היא האומה חלומות של קדושה עליונה ושכלה מאיר באור אלוקים, וכשהמעשים נפחתיים והמדות מתעכרות אז השאיפות הלאומיות גם הן נעשו ירודות וכעורות, וממילא גם חלשות, כי אין גבורה של אמת רק גבורה של מעלה, גבורת אלוקים. אורות ישראל ט' ו' - ודאי יש צורך לעולם וגם לישראל בגבורים כובשים. אבל מה שיתן את רוח הגבורה להיות הולך וחי מתאים לטבע האומה במקוריותה, זאת היא כל תביעת הקדושה, התורה והמצוה, גודל ההשגה וטהרת החיים וקדושתם.

ח. אגרות הראי"ה תשמג' – ..שיעקב אבינו תיקן מטבע שוקים ומרחצאות בשכם דוקא, שצפה ברוח הקודש שהוא מקום המוכן לפורעניות של חלוקת מלכות בית דוד, ויסוד מאסן במלכות בית דוד.. הוא מפני שנחסרה האמונה שמלך עוסק בתורה וחכמה כדוד ושלמה יוכל לעסוק יפה בעסקי העולם של הנהגת המלכות, ובא יעקב איש יושב אהלים, ונתן סימן שהוא מתקן גם מטבע שוקים ומרחצאות..

ט. רמב"ם מלכים יא' – ואם יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו, כפי תורה שבכתב ושבעל פה..